

УДК 371.13.07.013.42

Ігор Іваній

ORCID iD 0000-0002-6578-1-480

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики фізичної культури,
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка,
вул. Роменська, 87, 40002 м. Суми, Україна
navch@sspu.sumy.ua

АКМЕ-КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ФІЗКУЛЬТУРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті розкрито зміст і значення акме-культурологічного підходу до організації підготовки магістрів фізкультурних спеціальностей та навчальної дисципліни «Основи професійно-педагогічної культури фахівця фізичного виховання та спорту» як частини міждисциплінарної магістерської програми. Проаналізовано взаємозв'язок понять теорії культури і акмеології, принципи, які визначають стратегію і тактику організації магістерської підготовки. Запропоновано орієнтувати процес фізкультурної освіти на формування творчої готовності майбутнього фахівця до діяльності на основі опанування магістром не тільки компетенціями, але й спрямуванням його підготовки до вершин професіоналізму, формування професійно-педагогічної культури особистості. Показано, що запропонована навчальна дисципліна виступає інтеграційно-функціональним засобом формування професійно-педагогічної культури магістрів фізкультурних спеціальностей.

Ключові слова: акме-культурологічний підхід; компетенції; магістр; навчальна дисципліна «Основи професійно-педагогічної культури фахівця фізичного виховання та спорту»; професійна фізкультурна освіта; творча готовність.

Вступ. У процесі модернізації вищої професійної освіти у галузі «Фізична культура та спорт», яка здійснюється у напрямку її переорієнтації з пріоритетів фізкультурно-спортивних на людинотворчі цілі та зміст, гуманістичну та культуроформуючу сутність фізкультурно-освітньої реальності, зростає роль магістерської підготовки як інституту, спроможного прискорити ці процеси. Однак, незважаючи на те, що підготовка магістрів фізкультурних спеціальностей відбувається вже понад десять років, як наукова проблема вона все ще залишається малодослідженою. Висвітлення лише деяких аспектів, відсутність цілісного дослідження цієї проблеми, створює ситуацію неоднозначності до з'ясування задач теорії і методики магістерської підготовки студентів фізкультурних спеціальностей (Михайлишин Г. Й., 2009, с. 132; Сват'єв А. В., 2013, с. 28).

У дослідженнях вітчизняних учених з питань магістерської підготовки, зокрема у працях С. С. Вітвицької, О. І. Гури, К. В. Корсака, В. І. Лугового, С. О. Сисоєвої, вказується на необхідності пошуку ефективних шляхів організації процесу професійної підготовки на магістерському рівні та методологічному його обґрунтуванні. Вчені підкреслюють необхідність створення інноваційної освітньої моделі підготовки магістрів, яка замінить усталену адаптаційну освітню модель та активізує

розвиток здібностей магістрантів, їх готовності до негайного реагування на швидкоплинні зміни у соціумі, науці та технологіях. Так, С. О. Сисоєва, ще на етапі становлення інституту магістратури, доводила необхідність випереджувального розвитку педагогічної науки, зокрема для запобігання ймовірним соціальним конфліктам (Сисоєва С. О., 2001, с. 395). У сучасних дослідженнях вчені використовуючи різні теоретико-методологічні підходи та їх інтеграцію, проводять пошуки ефективних шляхів оптимізації підготовки фахівців в умовах магістратури (Батечко Н. О., 2014, с. 45; Огнев'юк В. О., 2011, с. 6; Мачинська Н. І., 2013, с. 72).

Сучасні фахівці фізкультурно-спортивної сфери повинні бути готові до найширшого використання засобів фізичної культури та спорту як найпотужнішого інструменту узгодження взаємодії між учасниками різних сфер життєдіяльності, вміти організувати проектування і наступну реалізацію інтегрованих освітніх програм фізкультурно-спортивної діяльності. Вони повинні бути носіями й трансляторами цінностей культури, переносити відносити на культуру навчально-виховної й фізкультурно-спортивної діяльності, відношення до здоров'я, побуту, відпочинку тощо, сприяючи таким чином удосконаленню культури суспільства (Дибя Т. Г., 2015, с. 24; Сват'єв А. В., 2013, с. 28). Отже, зміст та організація підготовки магістрів

фізкультурних спеціальностей має здійснюватися на основі ідей реальної гуманізації освітнього процесу, забезпечувати розкриття здібностей і потенціалів особистості студентів, бачення місця і ролі професії, що здобувається, формування їх професійно-педагогічної культури.

Враховуючи вищезазначене зауважимо, що для вирішення сучасних проблем підготовки магістрів фізкультурних спеціальностей наукової платформи, яка ґрунтується на ізольованих гуманітарних, природничо-наукових та фахово-орієнтованих знаннях, стає недостатньо. Ми вважаємо, що продуктивним для обґрунтування підготовки магістрів цих спеціальностей є інтегративний, а не збиральний аспект знань, підхід з міждисциплінарних позицій. Теоретико-методологічним підґрунтям слугували культурологічний та акмеологічний підходи, синтез яких, на нашу думку, дозволить найбільш оптимально розглянути проблемність, наповнення і особливості підготовки магістрів фізкультурних спеціальностей.

Мета статті – з'ясувати зміст та значення акме-культурологічного підходу як теоретико-методологічного підґрунтя до організації підготовки магістрів фізкультурних спеціальностей та навчальної дисципліни «Основи професійно-педагогічної культури фахівця фізичного виховання та спорту», яка є частиною міждисциплінарної магістерської програми.

Акме-культурологічний підхід як основа організації професійної підготовки магістрів. Теоретико-методологічним підґрунтям вирішення проблеми організації професійної підготовки магістрів фізкультурних спеціальностей може слугувати акме-культурологічний підхід, в основу якого покладено дослідження взаємопов'язаних класів явищ теорії культури і акмеології. Головна ідея даного підходу – підготовка магістра на основі реалізації загальнокультурної, професійної та особистісної спрямованості освітнього процесу. При цьому у якості провідних принципів, які виступають як науково обґрунтовані вимоги, що витікають із педагогічних закономірностей та забезпечують успішне досягнення проектуємих цілей, визначено: принцип спадкоємності трьох рівнів освіти – загального (загальнокультурного), особливого (професійного), одиничного (особистісного); принцип цілісності формування фахівця, інтеграції всіх його сутнісних сил; принцип формування особистості у різноманітній діяльності; принцип збереження й примноження загальнолюдських і національних цінностей; принцип професійно-прогностичної спрямованості (врахування в змісті підготовки фахівця знань, умінь і навичок, що будуть затребувані в недалекому майбутньому й стануть основою нової типової системи діяльності фахівця); принцип варіативності й індивідуалізації освіти; принцип гуманізації освітнього процесу.

Культурологічний підхід у професійній фізкультурній освіті окреслився цілком рельєфно. Основні його положення знаходимо у працях, як вітчизняних, так і зарубіжних вчених: В. Б. Бальсевич, М. Я. Віленський, Е. С. Вільчковський, Т. Ю. Круцевич, Л. І. Лубишева, Л. П. Сущенко, Б. М. Шиян та ін. Вчені доводять, що цілісність змісту професійної фізкультурної освіти є можливою і доцільною лише на культурологічних засадах. Власне концепція культурологічних засад цілісності змісту вищої освіти базується на ізоморфній тотожності систем освіти й культури, яка віддзеркалюється в моделі культурно-освітньої системи. З точки зору культурології в підготовці магістра особливий інтерес викликають наступні поняття: «культура», «гуманізація», «компетенції», «професійна компетентність», «традиції», «інновації».

Предметом акмеології освіти є пошук способів і шляхів, які актуалізують і розвивають потенційні можливості майбутніх фахівців, їх прагнення до досягнення вершин професіоналізму (А. А. Деркач, Н. В. Кузьміна, А. К. Маркова, В. А. Якунін та ін.). Суть впровадження акмеологічного підходу в професійну фізкультурну освіту полягає в спрямованості дослідницьких і формуючих впливів на актуалізацію творчого потенціалу студентів, підвищення у них професійної мотивації і мотивації досягнення успіху в діяльності, що передбачає створення умов для опанування студентами прогресивних, сучасних методик і технологій навчання і виховання, самовиховання і саморозвитку. На думку Н. І. Мачинської понятійний апарат педагогічної акмеології може використовуватися у виокремленні динаміки поліпшення професійно-педагогічної освіти магістрів, виявлення рівнів, етапів розвитку професійної компетентності магістранта (Мачинська Н. І., 2013, с. 54). Отже, в цьому випадку на першу позицію повинні виходити поняття, що характеризують професійний рівень магістранта – «професійна компетентність», «професійна готовність», «професіоналізм», «професійна майстерність».

Розглядаючи основні принципи і категорії, якими оперує акме-культурологічний підхід до організації професійної підготовки магістрів зазначимо, що культура у даному випадку розуміється як специфічний, морально орієнтований спосіб людської діяльності, а також оцінка і усвідомлення її результатів. Професійно-педагогічну культуру фахівця фізичного виховання і спорту ми розглядаємо як системне інтегративне утворення, що виявляється у засобах, способах і формах його творчої самореалізації в різносторонніх видах фізкультурно-спортивної діяльності і спілкуванні, спрямованих на засвоєння і створення професійно-педагогічних цінностей і здібностей особистості, є узагальненим показником професійної компетентності та метою професійного самовдосконалення (Іваній І. В., 2016, с. 19). Гуманізація має на увазі домінуюче значення не зовнішнього впливу

на студента, а розвитку його внутрішньої сутності. У культурній спадкоємності головне значення полягає в збереженні вітчизняних досягнень в освіті, а не бездумну схильність перед зарубіжним досвідом. У цьому контексті традиції й інновації розглядаються як діалектична взаємодія, завдяки якій новачі сприймаються професійним співтовариством як корисні й ефективні і тому з часом постають традиціями.

Орієнтація освітнього процесу на формування професійно-педагогічної культури магістра є важливою основою для подальшого (після закінчення бакалаврату) формування необхідних фахівцю професійних компетенцій. Це дозволяє розглядати структуру і зміст професійних компетенцій у категорія культури, а не тільки з позицій готовності й здатності до виконання певних функцій. При цьому поняття «професійна компетентність» не виключається із ряду актуальних категорій, однак змінюється її статус і місце у послідовності формування фахівця. Ми повністю погоджуємося з думкою С. О. Сисоєвої, що у вищому навчальному закладі формується готовність до певного виду професійної діяльності, рівень сформованості компетенцій та їх видами. Вчена звертає увагу, що компетентність, як інтегрована здатність особистості, формується у процесі навчання, але її становлення і розвиток відбувається у процесі практичної діяльності та неперервного навчання упродовж життя (Сисоєва С. О., 2015, с. 10).

Сформовану «професійну готовність» магістра ми розуміємо як «кваліфікацію», або як «професійну компетентність» в широкому смислі (тобто переважно теоретичну готовність). Поняття «кваліфікація» відбиває потенційну здатність виконувати професійну діяльність. Відповідно з реальністю випускник магістратури повинен бути дійсно компетентним, тобто бути готовим до професійної діяльності, але переважно теоретично. Це повністю відповідає реальності, оскільки випускник ще не досконалий у плані професійного вміння, йому не вистачає практики професійної діяльності.

На післявузівському етапі формування фахівця на першу позицію за своїм значенням виходить «професіоналізм» (Кузьміна Н. В., 2002, с. 157) – це таке вміння, яке починає створюватися на основі професійної компетентності – знання у широкому смислі, які відбивають високий рівень професійної компетентності й особистісної готовності до продуктивного вирішення професійно-педагогічних завдань. Досвід діяльності, який накопичується постійно співвідноситься з теоретичними знаннями, знаходить зв'язки з теорією та зрощується з нею. У професіоналізмі визріває майбутній професіонал, у якого складається своя власна система діяльності.

Через певний проміжок часу фахівець наближається до свого наступного етапу професійного розвитку. У нього формується «професійна

майстерність» – це системна властивість особистості фахівця, яка на основі розвитку його професійно-педагогічної підготовленості у процесі освіти і праці формується в індивідуальне (авторське) вміння, що дозволяє досягти вершин в професійній діяльності. Ця характеристика обумовлена високо-розвинутими особистісними якостями (професійно-педагогічною культурою, особистісною зрілістю, індивідуальним стилем фізкультурно-спортивної діяльності, самоактуалізацією), що виявляються в діяльності, яка обумовлена високим рівнем професійної компетентності, досвідом і творчістю. Однак, зауважимо, що не всі фахівці від «професіоналізму» переходять до «професійної майстерності» високого рівня. Для такого переходу необхідно не тільки постійна самоосвіта і творчість, що породжують нові елементи діяльності, але і виконання всіх акмеологічних закономірностей, які визначають виникнення продуктивних авторських систем професійної діяльності. Знання цих закономірностей повинно формуватися на етапі магістерської освіти, саме тому, що поряд з фахівцем, який знаходиться у фазі зрілості, може не знайтися людина, здатна допомогти знайти йому ці закономірності розкрити і виконати.

Акме-культурологічний підхід дозволяє здійснити відбір змісту фізкультурної освіти магістра у відповідності з потребами особистості, що розвивається, при цьому орієнтує її на інноваційний досвід успішної професійної діяльності у галузі фізичного виховання та спорту. У якості базового начала міждисциплінарно-інтегративної організації освітнього процесу виступають: сфера фізкультурно-спортивної діяльності; професійні функції; особливі розділи освітньої програми, в яких на основі поєднання різних компонентів, що мають професійну, педагогічну і соціокультурну спрямованість, створюються принципово нові версії, де зміст фізкультурної освіти й соціально значуща діяльність постають як професійно-педагогічна культура (Ivanii I., 2016, p. 641).

«Основи професійно-педагогічної культури фахівця фізичного виховання та спорту» як навчальна дисципліна. При розробці зазначеної навчальної дисципліни ми виходили із того, що найважливішим напрямком підвищення якості фізкультурної освіти магістрів є її фундаменталізація. Поняття фундаменталізації можна визначити як суттєвий компонент поліпарадигмальної вищої освіти, що забезпечує, з одного боку, психологічний фундамент для освоєння професійних дисциплін за рахунок глибокого і системного освоєння фактологічної, світоглядної та методологічної сторін комплексу базових науково-теоретичних дисциплін, з іншого боку, – системність, узагальненість і внутрішню єдність навчального матеріалу, який побудований на основі органічної єдності всіх складових фізкультурної освіти

і має інноваційний характер, зокрема, відображає тенденції зближення гуманітарної, природничо-наукової та професійної форм культури. Умовно ми виокремлюємо два основні напрями інтеграції гуманітарного, природничо-науково та фахового складників фізкультурного знання: забезпечення між-дисциплінарної взаємодії та впровадження у навчальний процес інтегративних навчальних дисциплін інноваційного типу. Відбір змісту навчальної дисципліни здійснювали на основі вищепредставлених результатів даного дослідження та розроблених концептуальних засадах формування професійно-педагогічної культури особистості студента (Іваній І. В., 2016, с. 16-21).

Мета навчальної дисципліни – створити умови для розвитку змістових характеристик професійно-педагогічної культури майбутнього фахівця як системи індивідуально-професійних якостей, провідних компонентів і функцій, актуалізувати їхню творчу активність і реалізацію індивідуальної стратегії саморозвитку й самореалізації у фізкультурно-освітньому процесі, оволодіння ним комунікативними вміннями, прогресивними технологіями фізкультурно-спортивної взаємодії та майстерністю управління фізкультурно-спортивним процесом (Основи професійно-педагогічної культури фахівця фізичного виховання та спорту, 2016).

Працююча програма навчальної дисципліни була розроблена на основі освітньо-професійних програм підготовки магістрів відповідно до навчальних планів спеціальностей 014 «Фізичне виховання», 017 «Фізична культура і спорт». Загальний обсяг дисципліни складає три кредити (90 годин), що об'єднує всі види навчальної діяльності магістрів: лекції (14 годин), практичні заняття (14 годин), консультації (2 години), самостійна робота (30 годин), контрольні заходи (30 годин). Вивчення дисципліни завершується у підсумковим контролем у формі екзамену.

Міждисциплінарна навчальна програма складена відповідно до вимог ЄКТС організації навчання та містить опис змісту повного циклу підготовки, організаційні форми навчання, види контролю. Програма включає два розділи. До кожного розділу наведено його основні поняття (опорні поняття), теми занять, питання поточного контролю, тестові завдання, перелік списку рекомендованої літератури (основної та додаткової). Структура опису кожної теми включає: назву теми; зміст лекцій; зміст семінарських занять; завдання для самостійної роботи; індивідуальні навчально-дослідні завдання.

Перший розділ «Професійна фізкультурна освіта і культура фахівця» включає п'ять тем: «Культуролого-акмеологічний підхід як теоретико-методологічне підґрунтя формування професійно-педагогічної культури фахівця у системі фізкультурної освіти»; «Генеza теорії формування професійно-педагогічної культури фахівця фізичного виховання та спорту»;

«Основні напрями інтеграції гуманітарного, природничо-наукового і фахового складників культурологічного знання у професійно-педагогічну культуру фахівця»; «Сутність, структура і функції професійно-педагогічної культури фахівця», «Культурно-освітній простір університету як чинник формування професійно-педагогічної культури студентів фізкультурних спеціальностей». У розділі розглядаються і співвідносяться поняття акме-культурологічного підходу, такі як «культура», «гуманізація», «компетенції», «професійна компетентність», «професійна готовність», «професійно-педагогічна культура», «професіоналізм», «професійна майстерність», аналізується їх взаємозв'язок і місце на щаблі професійних досягнень магістра. Висвітлюється генеza теорії формування професійно-педагогічної культури фахівців фізичного виховання та спорту в історії вітчизняної та зарубіжної педагогіки протягом усіх епох (Античності, Відродження, Просвітництва, педагогічних пошуках сучасності). Аналізується єдність і взаємообумовленість гуманітарної, природничо-наукової і фахової (загальної – фізичної (спортивної), професійної, педагогічної культури (аналіз циклів дисциплін навчальних планів підготовки бакалаврів), їх інтеграції у професійно-педагогічну культуру фахівця, розкрито зміст професійно-педагогічної культури фахівця як системи індивідуально-професійних якостей, провідних компонентів і функцій. Розглянуто структуру й динаміку культурно-освітнього простору університету як теоретико-методологічного феномену сучасної моделі формування професійно-педагогічної культури майбутнього фахівця фізичного виховання та спорту.

У другому розділі «Професійне становлення особистості сучасного фахівця фізичного виховання та спорту» представлено чотири теми: «Соціально-професійна зрілість фахівця фізичного виховання та спорту і способи її становлення», «Професійна компетентність і професійно-педагогічна культура фахівця»; «Професіоналізм і професійна майстерність фахівця як явище професійно-педагогічної культури»; «Професійно-педагогічна культура та імідж фахівця». Матеріали розділу дозволяють формувати цілісне уявлення про зміст професійного і особистісного становлення фахівця, формують ціннісно-мотиваційну сферу особистості, активну професійну позицію; розкривають сутність і функції загальнокультурних і професійних компетенцій, зміст професійної компетентності фахівця, взаємозв'язок професійної компетентності та професійно-педагогічної культури фахівця. Розглядається зміст професіоналізму фахівця фізичного виховання та спорту як феномену професійно-педагогічної культури, одну із сутнісних її характеристик. Розкриваються особливості технологічної цінності професійно-педагогічної культури та професійний імідж

фахівця як соціокультурне явище, надається визначення понять «флеш-імідж» та «іміджіейкінг», обговорюються необхідні професійно-педагогічні позиції і якості фахівця у створенні власного професійного іміджу.

Висновки. Дослідження показує, що застосування акме-культурологічного підходу до організації професійної підготовки магістрів фізкультурних спеціальностей має певні перспективи. Творчу готовність до діяльності майбутнього фахівця пропонується визначити головним орієнтиром для побудови змісту професійної фізкультурної освіти у системі магістратури. Це дозволяє уже під час навчання у вищому навчальному закладі орієнтувати майбутнього фахівця не тільки на опанування компетенціями, але й на формування його професіоналізму, спрямуванням його до вершин у професійно-педагогічній діяльності у сфері

фізичного виховання та спорту. Передумови для формування майбутньої професійної майстерності фахівця необхідно створювати на основі ідей реальної гуманізації фізкультурно-освітнього процесу, розкриття здібностей і потенціалів особистості магістрів, формування їхньої професійно-педагогічної культури. З цією метою розроблено й впроваджено міждисциплінарну навчальну дисципліну «Основи професійно-педагогічної культури фахівця фізичного виховання та спорту» як інтеграційно-функціональний засіб формування професійно-педагогічної культури магістрів на завершальному етапі професійної підготовки.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку вбачаємо в розробці та впровадженні системи моніторингу та самооцінки якості результатів професійно-педагогічної підготовки магістрів фізкультурних спеціальностей.

Література

1. Батечко Н. Г. Сучасна магістратура в Україні як акмесинергетична система / Н. Г. Батечко // Освітologia. – 2014. – Вип. 3. – С. 45–52.
2. Диба Т. Г. Акмеологічні засади неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання: базові поняття / Т. Г. Диба // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2015. – Вип. 1-2 (42-43). – С. 24–31.
3. Іваній І. Фізкультурна освіта: концептуальні засади формування професійно-педагогічної культури студентів / Ігор Іваній // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2016. – Вип. 1-2 (46–47). – С. 16–21.
4. Кузьміна Н. В. (Головка-Гаршина) Предмет акмеології / Н. В. Кузьміна. – 2-е изд. – Санкт-Петербург: Политехника, 2002. – 189 с.
5. Мачинська Н. І. Педагогічна освіта магістрантів вищих навчальних закладів педагогічного профілю: Монографія / Н. І. Мачинська. – Львів: Льв.ДУВС, 2013. – 416 с.
6. Михайлишин Г. Й. Формування професійних умінь майбутніх учителів у системі виховної роботи вищих навчальних закладів фізичного виховання: Монографія. – Івано-Франківськ: «ЛІК, 2009». – 229 с.
7. Огнев'юк В. О. Розвиток в університетській освіті акме-компетентнісного потенціалу майбутнього фахівця / В. О. Огнев'юк // Акмеологія – наука ХХІ століття: матеріали ІІІ Міжнар. наук.-практ. конф., 17–18 лютого 2011 р. – Київ, 2011. – С. 6–9.
8. Основи професійно-педагогічної культури фахівця фізичного виховання та спорту: роб. навч. прогн. для спеціальностей 014 «Фізичне виховання», 017 «Фізична культура і спорт», галузь знань: 01 «Освіта», рівень вищої освіти «магістр», за вимогами ЄКТС / МОН України. Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка [розробн. Іваній І. В.]. – Суми: Видавництво ФОП Цьома С. П., 2016. – 74 с.
9. Сват'єв А. В. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього тренера-викладача: автореф. дис... на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук: спец.13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / А. В. Сват'єв. – Запоріжжя, 2013. – 40 с.
10. Сисоєва С. О. Дискусійні аспекти наукового тезаурусу нового Закону України «Про вищу освіту» / С. О. Сисоєва // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2015. – Вип. 1–2 (42–43). – С. 7–13.
11. Сисоєва С. О. Розвиток особистості в умовах постіндустріального суспільства / С. О. Сисоєва // Професійна освіта: педагогіка і психологія: Українсько-Польський журнал; за ред. І. Зязюна, Н. Ничкало, Т. Левовицького, І. Вільш. – Т. ІІІ. – Київ: Ченстохова, 2001. – С. 395–404.
12. Ivaniy I. Approaches of the professional-pedagogical culture to form students of physical culture specialties during the process of professional training / I. Ivaniy // Journal of Physical Education and Sport. – 2016. – 16(1). – Art 102. – P. 640–643. doi:10.7752/jpes,2016.s1102

References

1. Batechko N. (2014). Suchasna mahistratura v Ukraini yak akmesynrhetychna systema [Modern magistracy in Ukraine as akmesynrgetic system]. *Osvitolohiia*, 3, 45–52 (ukr).
2. Dyba T. H. (2015). Akmeolohichni zasady neperervnoi profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia: bazovi poniattia [Akmeological bases of continuous professional training of physical training specialists: basic notions]. *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka*, 1-2 (42–43), 24–31 (ukr).

3. Ivani I. (2016). Fizkulturna osvita: kontseptualni zasady formuvannia profesiino-pedahohichnoi kultury studentiv [Physical culture education: conceptual bases of students' professional-pedagogical culture formation]. *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka*, 1–2 (46–47), 16–21 (ukr).
4. Kuzmyna N. V. (Holovko-Harshyna) (2002). *Predmet akmeologii* [Subject of akmeology]. SPb: Politekhnika, 189 (rus).
5. Machynska N. I. (2013). *Pedahohichna osvita mahistrantiv vyshchych navchalnykh zakladiv pedahohichnoho profilu* [Pedagogical education of masters of high educational establishments of pedagogical type]. Lviv: DUVS, 416 (ukr).
6. Mykhailyshyn H. Y. (2009). *Formuvannia profesiinykh umin maibutnii uchyteliv u systemi vykhovnoi roboty vyshchych navchalnykh zakladiv fizychnoho vykhovannia* [Formation of professional skills of future teachers in the system of educational work of high educational establishments of physical training]. Ivano-Frankivsk: LIK, 229 (ukr).
7. Ohneviuk V. O. (2011). *Rozvytok v universytetskii osviti akmekompetentnisnogo potentsialu maibutnoho fakhivtsia* [Development in university education of acme-competence potential of future specialist]: Proceedings of the International Conference. Kyiv: TOV «DD «Papyrus», 6–9 (ukr).
8. Ivani I. V. (2016). *Osnovy profesiino-pedahohichnoi kultury fakhivtsia fizychnoho vykhovannia ta sportu: robocha navchalna prohrama* [Bases of professional-pedagogical culture of physical training and sport specialists: work educational programme]. Sumy: FOP Tsoma S. P., 74 (ukr).
9. Svatiev A. V. (2013). *Teoretychni i metodychni zasady pidhotovky maibutnoho trenera-vykladacha* [Theoretical and methodological bases of future coach-teacher training: author's abstract]: Extended abstract of Doctor's thests. Zaporizhzhia: ZSU, 40 (ukr).
10. Sysoieva S. O. (2015). *Dyskusiini aspekty naukovoho tezaurusu novoho Zakonu Ukrainy «Pro vyshchu osvitu»* [Discussive aspects of scientific thesaurus of new Law of Ukraine «About high education»]. *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka*, 1-2 (42-43), 7-13 (ukr).
11. Sysoieva S. O. (2001). *Rozvytok osobystosti v umovakh postindustrialnoho suspilstva* [Development of personality in the conditions of post-industrial society]. *Profesiina osvita: pedahohika i psykhohiia*, III, 395–404 (ukr).
12. Ivani I. (2016). Approaches of the professional-pedagogical culture to form students of physical culture specialities during the process of professional training. *Journal of of Physical Education and Sport*, 16(1), Art 102, 640-643. doi:10.7752/jpes,2016.s1102 (eng).

АКМЕ-КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИЙ ПОДХОД К ОРГАНИЗАЦИИ ПОДГОТОВКИ МАГИСТРОВ ФИЗИКУЛЬТУРНОГО СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

Иваний Игорь, кандидат педагогических наук, доцент, доцент кафедры теории и методики физической культуры, Сумской государственной педагогической университет имени А. С. Макаренко, ул. Роменская, 87, 40002 г. Сумы, Украина, navch@sspu.sumy.ua

В статье раскрыто содержание и значение акме-культурологического подхода к организации подготовки магистров физкультурных специальностей и учебной дисциплины «Основы профессионально-педагогической культуры специалиста физического воспитания и спорта» как части междисциплинарной магистерской программы. Проанализировано взаимосвязь понятий теории культуры и акмеологии, принципы, которые определяют стратегию и тактику организации магистерской подготовки. Предложено ориентировать процесс физкультурного образования на формирование творческой готовности к деятельности будущего специалиста на основе овладения магистром не только компетенциями, но и направленности его подготовки к вершинам профессионализма, формирования профессионально-педагогической культуры личности. Показано, что предложенная учебная дисциплина выступает интеграционно-функциональным средством формирования профессионально-педагогической культуры магистров физкультурных специальностей.

Ключевые слова: акме-культурологический подход; компетенции; магистр; профессиональное физкультурное образование; творческая готовность; учебная дисциплина «Основы профессионально-педагогической культуры специалиста физического воспитания и спорта».

AKME-CULTUROLOGICAL APPROACH TO PROFESSIONAL TRAINING ORGANISATION OF PHYSICAL CULTURE SPECIALITIES MASTERS

Ivanii Igor, PhD, Associate Professor, Associate Professor at the Chair of Theory and Methodic Physical Culture, Academic-scientific Institute of Physical Culture, Sumy State Pedagogical Makarenko University, 87 Romenskaya Str., 40002 Sumy, Ukraine, navch@sspu.sumy.ua

In the article educational problems of master's degree training of physical culture specialities students are considered. The aim of the article is to clarify the content and the meaning of akme-culturological approach as theoretical-

methodological basis in professional training organisation of physical culture specialities masters and educational subject «Bases of professional-pedagogical culture of physical training and sport specialist», which is a part of interdisciplinary master programme.

Interconnection of phenomena classes of culture theory and akmeology, principles which determine strategy and tactics of master training organisation are analysed. It is shown that according to offered theoretical-methodological approach the level of master's personality development is characterised considerably by the level of professional-pedagogical culture formation, which reflects subjective preparedness and readiness of future specialist to solving professional tasks. We offer to orient process of physical culture education on formation of creative readiness of future specialist to activity on the basis of mastering by master not only knowledge and competences, but also by formation of professional-pedagogical culture and directness of his training to the top of professionalism and professional mastery.

The content of educational subject «Bases of professional-pedagogical culture of physical training and sport specialist» which is based on organisation of unity of all components of physical culture education and has innovative character, in particular reflects tendencies of converging of humanities, natural-scientific and professional culture forms. It is shown that offered educational subject appears as integrative-functional mean of professional-pedagogical culture formation of physical culture specialities masters.

Keywords: *akme-culturological approach; competences; creative readiness; educational subject «Bases of professional-pedagogical culture of physical training and sport specialist»; master; professional physical culture education.*

Стаття надійшла до редакції 21.07.2017

Прийнято до друку 05.10.2017

УДК 378.22

Вікторія Меньяло

ORCID iD 0000-0003-1926-5984

кандидат фізико-математичних наук, доцент,
начальник науково-дослідної частини,
Запорізький національний університет,
вул. Жуковського, 66, 69600 м. Запоріжжя, Україна
meniailo16@gmail.com

СУТНІСТЬ ДОСЛІДНИЦЬКО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті визначено роль і місце дослідницько-інноваційної діяльності в діяльності вищого навчального закладу та розкрито її сутність. Показано, що дослідницько-інноваційна діяльність базується на науково-дослідницькій складовій і є основним видом діяльності, що визначає основу формування стратегії розвитку і місію сучасного університету, його роль в інноваційних процесах. Необхідною умовою здійснення ефективної дослідницько-інноваційної діяльності є наявний інноваційний потенціал, який забезпечується, насамперед, інтеграцією освітньої та наукової діяльності, а також іншими видами діяльності ВНЗ, які надають необхідні ресурси. Дано визначення дослідницько-інноваційної діяльності вищого навчального закладу та показано, що вона може здійснюватися у двох напрямках: науково-інноваційному та проектно-інноваційному, які тісно пов'язані між собою на технологічному та методологічному рівнях.

Ключові слова: *дослідницько-інноваційна діяльність вищого навчального закладу; інноваційна діяльність; науково-дослідницька діяльність.*

Вступ. В сучасних умовах потужних глобалізаційних змін освіта, наука, інновації стають тими визначальними факторами, що покликані забезпечити інноваційний розвиток суспільства і держави, створити умови для швидкого зростання ринку на основі оновлення технологій і продуктів та ліквідувати значне відставання української

економіки і держави від країн з розвинутими інноваційними системами.

У контексті реалізації положень Лісабонської угоди (2007) щодо принципів функціонування Європейського Союзу, яка поставила за мету створення єдиного європейського дослідницького простору та перетворення ЄС на знаннєву спільноту з